

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta/diplomantky:	Filip Crnčević
Téma práce:	Náboženská společenství a čl. 9 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod v kontextu činnosti některých orgánů Rady Evropy
Rozsah práce:	105 stran
Datum odevzdání práce:	23. 6. 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomant si zvolil náročné téma, založené na mezinárodněprávních dokumentech, a v rámci české akademie originální. Tomu napomáhá zejména to, že si zvolil případovou studii, která mapuje černohorskou konfesněprávní úpravu. V čemž zúročil jak své znalosti obecných mezinárodněprávních dokumentů, tak i konkrétní znalost, kterou získal v rámci svých zahraničních studií. Je zřejmé, že se práce opírá o dlouhodobý výzkum prováděný v rámci studijního pobytu v zahraničí.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zvolené téma je náročné v tom, že propojuje znalosti právních teoretických textů, doporučení mezinárodního tělesa, s jehož prací čtenáře též seznamuje (Benátská komise) i schopnost vyhledávání v judikatuře ESLP s konkrétním případem, který si zvolil (černohorská konfesněprávní úprava). Zvolené metody odpovídají tématu a zaměření práce.

Pokud jde o zdroje, práce vychází z poměrně velkého počtu primárních zdrojů i sekundární (knižní, časopisecké a jiné) literatury.

3. Formální a systematické členění práce

Diplomová práce je dobře logicky členěna a díky tomu i srozumitelná pro čtenářstvo.

Diplomová práce je napsána odbornou češtinou; je na velmi dobré jazykové i stylistické úrovni, gramatických chyb či překlepů je v ní minimálně. Obecný název katolická církev by bylo správnější psát s malým písmenem na začátku, stejně jako po celém světě. (např. s. 48, 89 a 92 nebo 90).

4. Vyjádření k práci

Rozsahem i kvalitou obsahu je práce srovnatelná s rigorozní prací a převyšuje standard kladený na diplomové práce.

Kvalitě práce napomohlo, že si diplomant zvolil důležité a často probírané téma, ale studoval jej na konkrétním případě zvoleného náboženského společenství. Závěry jsou tedy opřené o konkrétní případy, ale současně diplomant prokázal i schopnost zobecnění takto získaných poznatků. Jak již jsem uvedla výše, velmi oceňuji, že se student zaměřil na konkrétně zvolený případ, související s jeho dlouhodobým výzkumem, který zahájil už při svém studijním pobytu v zahraničí. Současně však prokázal i schopnost pracovat s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva a s dokumenty Benátské komise.

Vzhledem k tomu, že se diplomant vyjadřuje i k českému prostředí, domnívám se, že pominul důležitou část judikatury (zabývající se zákonem o církvích a náboženských společnostech), což ho pak vedlo k určitému neporozumění rozdílu mezi právním postavením náboženského společenství a právnické osoby, jím zřizovaného (a to nejen na národní úrovni). Ačkoli je to jen

dílčí otázka, která s hlavní podstatou práce nesouvisí, bylo by dobré, kdyby se i s tímto tématem diplomant vyrovnal stejně jako se všemi ostatními tématy, v práci uvedenými.

Oceňuji, že se diplomant věnoval tématu náboženských společenství jako nositelů základního práva. V judikatuře ESLP tento koncept se hodně vyvíjel, neboť Úmluva nemá speciální úpravu jako česká Listina, nicméně i přes to ESLP dovozuje i ochranu práv těchto společenství. Některá rozhodnutí jsou však spíše založena na ochraně práv právnických osob, tvořených náboženskými společenstvími (Katolický kostel v Caneï není náboženským společenstvím, ale právnickou osobou v rámci struktury tohoto náboženského společenství, obdobně Svaté kláštery). Spory o právní subjektivitu nebývají ani tak vedeny ve vztahu k celé církvi, ale k jednotlivým jejím právnickým osobám, a to zejména k právnickým osobám vzniklým v hluboké minulosti jako například v případě některých restitučních nároků tzv. historických právnických osob v České republice.

Nutnost uznat právní subjektivitu Katolického kostela Canea (s. 56) úplně nesouvisí se zvláštními právy, které stát přiznává registrovaným náboženským společenstvím. Jak už jsem výše uvedla, nejedná se v tomto případě o náboženské společenství, ale o jeho právnickou osobu, a navíc samotné uznání ještě neznamená uznání zvláštních práv (možnost sezdávat, zpovědní tajemství atd.). Právě dvojí standard pro etablovaná náboženská společenství s více věřícími může být vysvětlen ochranou veřejného pořádku, tedy možností státu přenášet své pravomoci (sezdávání) či udělovat výjimky z kriminalizace určitého jednání (zpovědní tajemství) jen některým subjektům, které považuje za věrohodné a kde v tomto udělení výjimek může shledat také službu většímu počtu svých občanů. Navíc v Evropě není příliš obvyklé právě ono oprávnění sezdávat, velká skupina evropských států ve svém právním řádu vyžaduje výlučnou formu civilního sňatku. V České republice bylo uznání církevního sňatku projevem nástupu svobodných poměrů po roce 1989, nicméně v jiných státech byl požadavek civilního sňatku výrazem modernity (Rakousko). Pokud diplomant chtěl argumentovat proti tomuto dvojitému standardu registrovaných a neregistrovaných církví a náboženských společností v ČR, pak bylo na místě použít spíše argument diskriminace než argument povinnosti uznání náboženského společenství.

Diplomant používá správně právní pojmy, snad jedinou výhradu bych měla k tomu, že Benátská komise poskytuje spíše právní doporučení než právní poradenství (s. 91). Slovo právní poradenství evokuje spíše práci advokátů či nevládních organizací, nikoli takovéhoho expertního tělesa.

Plně respektuji diplomantův názor o tom, že shledává v judikatuře ESLP jeho slovy nešťastnou tendenci se nezabývat čl. 9, je-li možno vyhovět stěžovateli za použití jiného článku (s. 91), zejména tedy ochranou majetku (který je pak materiální základnou pro činnost náboženských společenství). Na druhou stranu lze argumentovat, že tím soud poukazuje na potřebu rovného zacházení se všemi právnickými osobami a jejich právy v soudním řízení.

Nejprve jsem se obávala, zda popis fungování Benátské komise není v předložené práci příliš rozsáhlý a zda souvisí s obsahem práce, ale nakonec se domnívám, že to může být v českém prostředí užitečné, neboť tu nepanuje velká znalost fungování tohoto tělesa (na rozdíl například od fungování ESLP). Právě proto by bylo dobré se více zaměřit na pojmy (viz připomínka výše ohledně právního poradenství). Není také vhodné uvádět, že Benátská komise přiznala nějaký nárok (s. 55), nároky přiznávají soudy, za vhodnější bych považovala pojem uznala. Obecně však lze ocenit i to, že diplomant ve své práci přibližuje činnost Benátské komise a velmi správně vystihuje rozdíl jejího fungování oproti fungování mezinárodních soudních či kvazisoudních orgánů.

Ve vztahu k popisu fungování ESLP diplomant tvrdí, že soud poskytuje právům ochranu ex post (s. 76), to ale úplně nevystihuje veškerou činnost ESLP, diplomant tak opomíjí stanoviska podle Protokolu č. 16, jejichž počet v současnosti narůstá a umožňuje poskytovat státům asistenci už

v průběhu soudních řízení (to by mělo být diplomantovi známo, i když ČR zatím tento protokol neratifikovala).

Jak je z výše uvedeného patrné, uvádím jen dílčí a rozvíjející připomínky, celková kvalita diplomové práce je nadstandardní.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Diplomant naplnil cíle, které si v práci stanovil.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Žádný problém v tomto smyslu jsem neshledala.
Logická stavba práce	Diplomová práce má logickou strukturu, jednotlivé části na sebe navazují a tvoří koherentní celek.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomant prokázal nadstandardní schopnost práce s cizojazyčnými zdroji, citace odpovídají požadovaným standardům.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Provedená analýza překračuje standardy obvyklé pro diplomové práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je standardní a plně vyhovující.
Jazyková a stylistická úroveň	Práce je na dobré jazykové a stylistické úrovni.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Diplomant by měl při obhajobě vysvětlit rozlišení mezi náboženskými společenstvími a právníckými osobami zřizovanými těmito společenstvími. Jaké jsou v rámci jím zmiňovaných dokumentů Benátské komise standardy pro právnícké osoby zřizované náboženskými společenstvími?

Jak pracuje český Ústavní soud s tématem právníckých osob, zřizovaných církvemi a náboženskými společnostmi? A je tento přístup v souladu se standardy podle judikatury ESLP a doporučení Benátské komise?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Práci hodnotím jako výbornou.

Ve Štrasburku dne 14.7.2023

Kateřina Šimáčková
oponentka